

IRREDUCTIBIL

IRREDUCIBLE

De același autor, volume de poezie:

Dezirabil, Editura Universitară București - Cișmigiu Books, aprilie 2024

Sâmburi și Fructe / Fruit stones, Haiku and Tanka, Editura Universitară București - Cișmigiu Books, septembrie, 2023, *traducere în limba engleză Clelia Ifrim*

Semiotica. Aveam nevoie de noapte mea solitară, Editura Universitară , București, martie, 2023

Catharsis, Editura Universitară, București, septembrie 2022

Sui-Generis, Letras, Snagov, februarie 2022

Entropia, Letras, Snagov, septembrie 2021

Aspirație, Letras, Snagov, martie 2021

Adorație, Letras, Snagov, decembrie 2020

From the same author, poetry collections:

Desirable, University Publishing House, Bucharest -
Cișmigiu Books Publishing House, April 2024

Seeds and Fruits / Fruit stones, Haiku and Tanka,
University Publishing House, Bucharest – Cișmigiu Books,
September 2023, *Translated in English by Clelia Ifrim*

Semiotics. Wanting My Lonely Night, University
Publishing House, Bucharest, March 2023

Catharsis, University Publishing House, Bucharest,
September 2022

Sui-Generis, Letras Publishing House, Snagov,
February 2022

Entropia, Letras Publishing House, Snagov, September 2021

Aspiration, Letras Publishing House, Snagov, March 2021

Worship, Letras Publishing House, Snagov,
December 2020

Redactor: Laura Nicolescu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BÂRSAN, PAULA

Irreductibil = Irreducible / Paula Bârsan. - București : Cișmigiu Books, 2025
ISBN 978-606-28-1933-0

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062819330

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul autorului

Copyright © 2025
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

Paula BÂRSAN

IRREDUCTIBIL

IRREDUCIBLE

CÎȘMIGIU
books

Lector **Petre ISACHI**

Foto copertă 1 și 4: Sculptor **Gheorghe ZĂRNESCU**, *Proiect, 2006-2008, metal emailat, colecție particulară*

Foto cover 1 and 4: Sculptor **Gheorghe ZĂRNESCU**, *Project, 2006-2008, enamelled metal, private collection*

Cuvânt înainte: **Clelia Ifrim**

Translated in English by **Clelia Ifrim**

Prefață: Profesor **Petre Isachi**

Preface by Profesor **Petre Isachi**

Postfață: Profesor **Marius Manta**

Afterword by Professor **Marius Manta**

Traducere în limba engleză: **Simona Prilogan**

Translated in English by **Simona Prilogan**

Motto:

„Coridoarele erau interminabile... erau sute de pătuțuri, cu bebeluși roz care țipau, dormeau sau se hrăneau... Și totuși mă surprinde că roboții pot satisface nevoia lor de afecțiune. (...) Zări siluete mici de băieți și fete alergând nebunește... fără să le pese că goneau pe suprafața unei lumi, cu nimic altceva decât aerul și spațiul gol deasupra lor...

Și unde se duc copiii când pleacă de aici, pe domeniile părinților? O, ceruri, nu! Pe domeniile lor. Rata mortalității echivalează în medie cu numărul absolvenților.

(...)După ce tinerii pleacă de la fermă, cum faceți ca ei să se poată curta,...să se cunoască reciproc? Perechile sunt alese pe baza analizei genetice, de regulă de la o vârstă foarte fragedă. Nu e asta modul cel mai rațional?Să se căsătorească? Niciodată! E un proces foarte traumatic. Se gândi apoi la Pământ și oftă.”

ISAAC ASIMOV - Soarele Gol

Alchimia iubirii

Se spune că „schița” este piatra de încercare pentru un prozator. La fel, cred că poemul într-un vers, alături de poemul haiku, este o piatră de încercare a aurului, touchstone, pentru un poet.

Cartea „Ireductibil / Irreducible” de Paula Bârsan are toate șansele de a fi socotită piatră de încercare în poetica sa. O carte de aproape 400 de pagini, cu un conținut bogat al mesajului și cu un titlul amintind de fracțiile matematice sau chimice, este pusă sub semnul acestei formule.

Ireductibil are și acest sens de limită, de unde nu se mai poate reduce nimic.

Poemul într-un vers este un produs autohton, pur românesc. Ștefan G. Theodoru, scriitor româno/american, în cartea sa „Freamăt / Rustle”,¹ îl numește „liniarul românesc”:

¹ Editura „Amurg sentimental”, 2008, volumul III.

„Doresc să reamintesc cititorilor că poemul românesc într-un un vers, cu toată asemănarea sa cu haiku-ul, este cu totul diferit de el.(...) În linii mari, dacă haiku-ul este percepția în hotarele unei secunde, poemul românesc într-un vers se naște din scânteia unui gând privind lumea înconjurătoare, cât și / sau, lumea interioară a poetului.”

Cartea Paulei Bârsan, pusă sub un motto din romanul science-fiction „Soarele gol” de Isaac Asimov, are o arhitectură a rămășițelor de gând, coagulate în dorințe și trăiri mai vechi.

„Singurătatea avea cizme lungi, unghii roșii.” spune autoarea în poemul într-un vers cu titlul „Resturile ambiguității”.

Poemele sale într-un vers se pot citi, și înțelege, prin grila nuanțelor unor definiții lapidare și trăiri iluzorii. „Aurim hexagoane” spune în alt poem și asta înseamnă a te supune unui limbaj, uneori tehnic – compas, busolă, hidraulic, nonasecundă –, încercând să-l adaptezi la emoția iubirii sau a lucrurilor naturale.

În „Blanc” definițiile emoționale ating pragul alb al nerostirii:

„Frăgezimile dimineților, alb de morfină.”

De la politica monetară până la doină, de la „rochia cu petunii roșii până la traficul de erezii”, și exemplele pot continua, tehnologia imaginii, uneori „păgână” denotă o predispoziție a autoarei, o înclinație poetică pentru derularea unui film despre alchimia iubirii. Alegerea unui motto dintr-o carte de science-fiction trimite pe tot parcursul cărții Paulei Bârsan la această alchimie care instrumentează iubirea. Printr-un artificiu poetic „Scrisoarea sosită, hidraulic zvântă un nor.”

Poemele din partea a doua a cărții „Ireductibil / Irreductible”, esențializate într-o formă mai lejeră decât cea a poemului într-un vers, păstrează aceleași teme iubirea, trecerea timpului, nostalgia, viața cotidiană...

Este o esențializare odihnitoare când imaginea de fond se lasă dezvoltată.

Ritmul sacadat, cadența verbală din prima parte a cărții scade din intensitate, și își face loc o undă de dorință lăsată liberă. „Palma plină de cuie”, ca simbol al inimii celuilalt, al celui iubit, devine o referință de autocunoaștere, o referință a întrebărilor deschise:

„(...)Priviri reci topesc cuburi.

E pierdută busola

Te cauți pe drum,

În chilii de sărut

Nu e albastru.”

Clelia Ifrim

The Alchemy of Love/ of a Love Story

It is said that a “sketch”, a very short story, is a test for a prose writer.

I think that also, for a poet, a haiku poem or a poem in a line is a test to find a touchstone in his/her poetry.

The book “Ireductibil / Irreducible” by Paula Bârsan, a book with a rich message of the poem in a line, and other poems, has all the chances to be considered a touchstone in her poetry.

The poem in a line is a Romanian native poetry, and it was created by Ion Pillat (1891 - 1945), the most famous poet of this poetry form.

Ștefan G. Theodoru, a Romanian writer who lived for many years in America, in his book “Freamăt /Rustle”² names this poem “Romanian liner” and also writes about the difference between a haiku and a poem in a line:

² Editura „Amurg sentimentral” 2003, volum 3.

“I would like to remind my readers that although there is a resemblance between the Romanian liner and haiku, the first is totally different from the second. (...) Broadly speaking, considering that haiku brings us a perception within the limit of a second, the Romanian liner arises from a spark born from individual conception and impression of the surrounding world and/or by the personal, inner poet’s universe.”

The book by Paula Bârsan, set under a motto from a science-fiction novel by Isaac Asimov, has an architecture of the remains of thoughts, coagulating old living experiences. “Sincerity had long boots, red nails.”, Paula Bârsan writes in the poem „The Remains of Ambiguity”.

Her poems in a line can be read and understood through a grid of concise definitions for an illusory experience. “Goldening hexagons,” she says in another poem, and this means to obey a technical language of the hydraulic press – compasses, rose wind, nanosecond –trying to adapt it to the poetic emotion of love or the natural things.

In the poem "Blanc", the emotional definition touches the white threshold of the non-description:

„The freshness of mornings, morphinic white.”

From the politics of the money market to the Romanian melancholy *Doina* song, from the "dress with red petunias" to the "traffic of heresies", the technology of the image is sometimes one of the "pagan" things.

The poems in a line by Paula Bârsan belong to the author's predisposition, to her proclivity to unreel a movie about the combination of the elements in a love story.

The motto from a science-fiction by Isaac Asimov points to the word chemistry of combinations, which is associated with love. Through a poetic artifice, „The arrived letter hydraulically dries out a cloud”.

In the second part of "Ireductibil / Irreducible", the poems are written in an easier form of restful essences to develop the primary image.

The intermittent rhythm, the verbal beat from the book's first part, vanishes, and a wave of a free wish occurs. "The palm full of tacks", as a symbol of the

sweetheart, becomes in the second part of the book by Paula Bârsan a self-knowledge reference, a reference to the open questions:

„Cold glances are melting bricks.

Lost is the magnetic compass

Looking for yourself on the way,

Inside the hermitages of kiss

There is no blue.”

Clelia Ifrim

*În grădina logocrației Paulei Bârsan
sau orice Text rămâne veșnic imperceptibil*

Motto:

„Un text nu este text, decât dacă ascunde primei priviri, primului venit, legea compoziției sale și regula jocului său. Un text rămâne, de altfel, întotdeauna imperceptibil. Legea și regula nu se adăpostesc în inaccesibilul unui secret, pur și simplu ele nu se oferă niciodată în prezent, la nimic din ceea ce s-ar putea numi în mod riguros o percepție, cu riscul veșnic și esențial de a se pierde astfel definitiv. Cine va cunoaște vreodată o astfel de dispariție?”

(Derrida)

Se știe, prin cuvânt – deja „o prezență făcută dintr-o absență”(Jacques Lacan) – Textul tinde să-și creeze propriul său cititor model, propriul său orizont de așteptare, pe care-l propune și-l impune estetic dictatorial, în timpul lecturii/ lectura timpului, cititorului ce caută să se pătrundă de farmecul inefabil și inanalizabil al scriiturii. De pildă, indiferent când și unde se află cititorul care-l lecturează pe **Hamlet** trebuie să se proiecteze în situația tragicului personaj,

să se identifice cu trăirile acestuia, încât să poată „hamletiza”/ glossa despre o întreață filosofie a condiției umane, implicit despre ireconciliabilul conflict cu sine.

Poet-de-reflecție, Paula Bârsan își dorește un cititor asemenea ei: spirit deschis, intuitiv, flexibil, imaginativ, creativ, cult, liber de prejudecăți estetice, avangardist predispus la reflecție, pătruns din când în când, de stări melancolice, de îndoieli și supoziții gnostice, capabil să se autoexprime și să se auto-proiecteze în varii roluri/ idei, cu o capacitate macedonskiană de a gândi/ simți lumea și de a-i prefigura abisurile existențiale. Un asemenea lector de elită este greu de găsit și mult mai incomod de cucerit – donjuanismul operei poetului este însăși condiția longevității sale –, întrucât implică ca acesta să înțeleagă din start că viața *e gândire și voință*, în sensul enunțat cândva de Benedetto Croce: *o voință care creează gândire și o gândire care creează voință*. Structură pasional-reflexivă, poeta bacăuană intuiește ireductibilitatea lumii în care trăim, prin urmare nu gândește comprehensiunea adevărului unic și imuabil, ci a Adevărului nietzschean – „multitudine mișcătoare de metafore, metonimii, antropomorfisme, iluzii despre care am uitat că sunt iluzii” -, omniprezent și derutant pentru spiritele care refuză dialogul cu dialectica -

socratică, platoniciană, kantiană, hegeliană. Așa se explică de ce fiecare dintre poemele plutitoare ale volumului bilingv – traducere în limba engleză: **Simona Prilogan – Ireductibil** (Capitol 1, *Poeme într-un vers*; Capitol 2, *Esențializări*) este pentru receptor/lector, un idiolect deschis, susceptibil de multiple și polivalente interpretări polifonice, motivate chiar din perspectiva teoriilor critice: semiotice, filosofice, tematice, estetice, lingvistice, matematice, istorice, psihologice, sociologice, teologice etc. Teoretic, un text nu figurează numai un cititor model, ci cel puțin doi: cititorul model ingenuu - mulțumit cu semantica textului, neinterogativ și cititorul model critic – lectura acestuia este determinată de „intentio operis” și intenția auctorială. În ambele intenționalități, acesta include pro sau polemic, dubitativul și propriile judecăți de valoare estetică, gnoseologică, teologică.

Ca să nu fie hazardată, interpretarea „poemelor într-un vers/ esențializărilor” trebuie să fie făcută ca un Tot organic, încât să fie reconfirmată de Întreg, adică de ireductibilitatea Lumii – de problematica aproape ilimitată, transfigurată de Paula Bârsan. Reamintesc în acest sens și explicația filosofică a poetului Fr. Nietzsche: „*Suntem o parte din fatalitate, ținem de întreg, suntem în întreg, - nu există nimic care să*

ne poată judeca, măsura, condamna ființa, căci asta ar însemna să se judece, să se măsoare, să se compare, să se condamne întregul.” Se implică în această fericită fatalitate interpretativă și formula latină „dictum de omni et nullo”/ ceea ce se enunță despre toți și despre nici unul – principiu formulat pentru prima dată, se știe, de Aristotel.

De altfel, Măria-Sa Cititorul va observa cum orice *poem într-un vers* al autoarei volumului **Ireductibil** implică, borgesian gândind, întreg universul. Citez la întâmplare: „*Pudoare de fragă, contrapunct de candori*” (**Pianoforte**). Mă îndoiesc că aș putea fi contrazis, deși totul este posibil în cazul poetei Paula Bârsan care „vorbește”/ comunică tinzând spre „tăcere”. Filosofic și paradoxal vorbind, poeta umple/ transfigurează Lumea cu „tăcerea” blagiană și o golește prin „cuvântul” nichitian, adică prin „noduri și semne” atemporale. Altfel spus, continuă admirabil-blagian – „mut tălmăcești toate semnele” - într-o retorică cvasi-barbiană poetica tăcerii într-un limbaj aforistico-esențializat. Poeta reconfigurează în spiritul celor „**11 elegii**”, dar într-o arhitectură de mănăstire maramureșeană dintr-un copac, sugestiile, ideile, stările, mirările, interogațiile, presimțirile, îndoielile carteziene, presentimentele, însingurările, sensibilitatea melancolică, expresivi-